

Ljudje, kadri so najdragocenejše, kar imamo

Ljudska tehnika

K o k o l Anton, rojen 1919. leta, je ključavničarski mojster in funkcionar

sindikalne podružnice tovarne glinice in aluminija v Strnišču.

Je trikratni udarnik, večkrat pohvaljen in nagrajen ter je v prvi v tovarni odlikovan z Medaljo dela.

Z raznimi iznajdbami in izboljšavami pri delu je mnogo doprinesel k pospešitvi gradnje tovarne in k dvigu strokovnega kadra.

Po strokovnem in političnem delu spada v vrsto vzglednih delavcev v Strnišču.

★

Renko Konrad, rojen 1910. leta, ključavničarski in kovaški pomočnik v tovarni glinice in aluminija v Strnišču, je bil doslej dvakrat nagrajen in enkrat

pohvaljen zaradi marljivosti in samoiniciativnosti pri delu. Je vsestransko vreden in pošten strokovni in politični delavec v Strnišču.

★

Miklavc Ivan, rojen 1898. leta, je strojni ključavničar in železostrugar v tovarni strojih v Majšperku.

Precizna dela, ki so jih prej izvrševali razni naročni strokovnjaki, izvršuje sedaj tov. Miklavc sam. Precizne osi za transmisije, batni obroči in nešteto drugih stvari so njegovo delo.

Pri montaži osi za transmisijo je bil nepretgoma 78 ur na nogah. Opravil je pordneve zastoje v tovarni. Vc. material je izbral med odpadlim železom ter s tem prihranil ogromne vsote denarja. Na strojni oblikuje vse mogoče dele, pa najsi bodo to zobata kolesa, osi, deli za črpalke in slično. Je vnet sindikalni delavec, iskren in priljubljen tovariš v Majšperku.

Kodrič Terezija, roj. 1905. leta, iz Ptuja, širi partijski in frontni tisk v Ptuj od leta 1946 dalje. Dnevno obide vse mesto ter razproda med drugim me-

sečno 2000 do 2500 izvodov »Našega dela«. Mnogim potnikom po železnici in na avtobusih je pripomogla, da so lahko čas potovanja izbrali za branje.

★

Perko Ivanka, roj. 1905. leta, je delavka v tovarni volnenih izdelkov v Majšperku.

Je trikratna udarnica. Je mati šestih otrok, kljub temu pa se je v prostem

času mnogokrat izkazala pri prostovoljnem delu. Je članica sindikata in AFŽ. Svojim otrokom je zgledna mati, so-delavkam pa nesebična tovarišica.

Sentak Marija, roj. 1922. leta. Je štirikratna udarnica v tovarni volnenih izdelkov v Majšperku.

Pri enodnevnem medsebojnem tekmovanju se je izkazala kot prva in najboljša delavka celotnega kolektiva ter

je presegla normo za 70%. Je hči malega posestnika, ki ima še več sester in bratov. Vsi so znani kot marljivi delavci. Je članica sindikata in OF. Pri delu je vedno marljiva, natančna in vestna.

Dolžnikom naročnine

Naročnikom, ki so nam dolžni naročnino, razpošiljamo čekovne položnice in jih prosimo, da svoje obveznosti napram tisku Osvobodilne fronte, takoj poravnajo. Na položnicah je označen dolžni znesek in časovno obdobje, za katerega naročnina še ni poravnana.

Smatramo, da bodo naši naročniki razumeli važnost rednega izhajanja tiska Osvobodilne fronte in zaradi tega ne bodo dovolili, da bi jih morali za naročnino ponovno terjati ter jim ustaviti pošiljanje lista. — Uprava.

Velika ocenjevalna vožnja motorjev v Ptuj

Ptuj, nedelja, 23. oktobra. V okviru gospodarske razstave je priredilo danes popoldan Avto-moto društvo Ptuj veliko ocenjevalno vožnjo motorjev.

Tekmovanja so se udeležili vozači iz Ptuja, Maribora, Celja in Varazdina. Tekmam je prisostvoval tudi gorski prvak Slovenije Ruda Breznik, ki pa zaradi poškodbe na nogi ni mogel nastopiti. Razveseljivo dejstvo je, da je tekmovalo tudi nekaj mladincev, ki so pokazali že velik napredek. Tako je treba omeniti mladince Vesenjaka Stanka s sovozačem, ki je s sigurno vožnjo na motorju 600 ccm s priklopcem dosegel lep uspeh in napredek. Številno občinstvo je navduših motorist Madžarič, prav tako na motorju 600 ccm s priklopcem, ki je v izdržljiv in vztrajni vožnji zaslužen dosegel prvo mesto, posebno če pomislimo na dejstvo, da je na ostrem ovinku ob razstavnem prostoru pri Mladiki padel, ker je vozil s preveliko brzino. Madžarič je prvak Jugoslavije na motorju 600 ccm in je bil drugi na pravkar minulih dirkah v Opatiji. Lep uspeh sta dosegla tov. Bojanovič, komandir Narodne milice v Ptuj, ki je na motorju 350 ccm dosegel drugo mesto in Meško, Ptuj, na motorju 98 ccm, ki mu je bilo priznano tretje mesto.

Vsi tekmovalci so morali prevoziti dva kroga po 20 km. Teren je bil težek

in je včasih peljal tudi po kolovozih in tako zahteval od vozačev veliko pozornost, izdržljivost in mnogo spretnosti.

Tekmovanju je prisostvovalo 1500 gledalcev. Prav tako so pozdravljali tekmovalce ob vsej poti številni gledalci. Po tekmovanju so bila najboljšim tekmovalcem razdeljena lepa darila.

Na koncu je treba grajati prireditelje, ki niso poskrbeli za zadovoljivo rediteljsko službo in je v sled tega prišlo do manjše nesreče na škodo vozačev. Opomniti je treba, da se ravno vsled malomarnosti varnostne in rediteljske službe dogajajo na dirkah največje nesreče in je zato treba take pomanjkljivosti čim prej odstraniti. Na splošno pa je prireditev uspela. Ljudstvo pričakuje še več podobnih tekem v Ptuj.

Tehnični rezultati so naslednji:

1. mesto Madžarič z sovozačem na motorju 600 ccm. 1. točka.
2. mesto Bojanovič (Ptuj) na motorju 350 ccm. 2. točki.
3. mesto Meško (Ptuj) na motorju 98 ccm. 3. točke.
4. mesto Vesenjaka (Ptuj) na motorju 600 ccm s priklopcem. 4. točke.

K. E.

K. E.

naše — krompir z vsem svojim sorodstvom. Rod Solanum ima zelo zanimivo zgodovino. Kmalu po odkritju Amerike je prinesel neki popotnik v Evropo kot največjo redkost nekaj krompirčkov. Bilo jih je malo, vsi so našli prostor v žepu njegove suknje. Ti krompirčki niso bili najboljši vrste. Indijanci v gorah Južne Amerike so poznali tudi boljše vrste.

A ta vrsta je imela več sreče kakor druge. Preplaval je ocean in se za stalno naselila v Evropi. Na vseh krompirjevih poljih Evrope rastejo danes potomci teh prvih krompirčkov-emigrantov. Iz Evrope so se razselili po vsem svetu, prišli so tudi v Severno Ameriko. V Združenih državah so jedli krompir. V domovino krompirja sta odšla sovjetska učenjaka Juzepčuk in Bukasov. V gorah Peruja, Bolivije in Čilea sta odkrila še dvanajst novih vrst krompirja in številne podvrste vsake od teh vrst.

Razen krompirja sta nam pripeljala še obilo drugih »amerikancev«: tisoče vrzorce koruze, fižola, kavčukovca, bombaževca, kakaovca — cele zaboje rastlin, o katerih nismo še nikdar čuli. Kdo ve, kaj so čajota, uljuku, kubio, arakača, papaja, anona in sapota?

Anona na primer daje plodove, ki so podobni banani in ananasu, a so še okusnejši, slajši in sočnejši. Plodovi sapote spominjajo po okusu na rumenjak s sladkorjem. Papaja je drevo, na katerem rastejo melone v grozdih. Iz številnih dežel — iz Abesinije, Perzije, Kitajske, Japonske, Mongolije, Maroka, Alžira, Egipta, Sirije, Palestine, Španije, Portugalske, Italije — od vsepovsod so se zbirale rastline v Sovjetski zvezi.

UBSODA PRISELJENK

Čemu so se rastline zbirale? Čemu so jih raziskovalci s tolikim trudom nabavili? Ali morda zato, da bi jih posušili in položili v steklene omare v znamenitih kabinetih in muzejih?

Ne, tem rastlinam je bila namenjena drugačna usoda: ne umreti, ampak živeti, poseliti z otroki, vnuki in pravnuki

Na gimnaziji v Ptuj se je začelo zanimanje za ljudsko tehniko

Ljudska tehnika je med našo mladino vedno popularnejša. Z vsakim dnem nastajajo nove in nove organizacije ljudske tehnike. Tako so tudi dijaki iz ptujске gimnazije ustanovili klub ljudske tehnike, v sklopu katerega se bo razvijalo vse delo gimnazijske mladine na tem polju.

V petek, 21. t. m. se je v gimnazijski risalnici zbralo k ustanovnemu občnemu zboru okrog 60 dijakov in dijakinj. Tovariš Cabrijan, ki odgovarja v začasnem gimnazijskem komitetu LMS za ljudsko tehniko, je pozdravil vse navzoče, na to pa je tov. Brenčičeva govorila o pomenu in nalogah ljudske tehnike v naši državi. Izvedene so bile volitve v upravni odbor kluba. Soglasno je bil izvoljen za predsednika tov. Cabrijan, za sekretarja tov. Brenčičeva, za gospodarja pa Kralj Stefan. Profesorski zbor bo zastopal in

nudil mladim tehnikom potrebne nasvete tov. Bolta Slavko.

Ustanovljeni so bili štirje kroški ljudske tehnike, in sicer: radio-amaterski, avtomoto, letalsko-modelarski in broderski krošek. Največje zanimanje je za avtomoto in radio-amaterski krošek, katerih člani tvorijo večino kluba. Zadana je bila obveza, da bodo člani radio-amaterskega, avtomoto in letalskega kroška obiskovali ustrezne tečaje, in da bodo položili čim prej osnovne izpite. Brodarji, za katere je sezona že minila, bodo pričeli z zimskim treningom v telovadnici. Upravni odbor si je postavil nalogo, da bo zajeel v klub tehnike čim večje število dijakov. Tako bodo dijaki ptujске gimnazije dokazali, da se zavedajo velikega pomena ljudske tehnike pri izgradnji naše socialistične domovine. C. n.

Delegati gasilstva iz bratskih republik ob priliki ogleda gasilskih naprav v Ormožu

Stroj, ki v eni minuti izkoplje, prenese in natovori tona premoga

Po načrtih mehanika Nikole Ivaza iz rudnika »Siverič« so konstruirali in spustili v pogon stroj za kopanje, prenos in natovarjanje premoga. Na načrtu za stroj je Ivaz delal okoli 6 mesecev, nato pa začel izdelovati stroj. Za izdelavo novih delov je Ivaz porabil stare tankovske gosenice, druge dele starih tankov, kolesa razbitih rudarskih vagonetov in podobnega material.

Po treh mesecih naporega dela je bil stroj izgotovljen in spuščen na spizkusno delo. Medtem ko zobati kopači stroja kopljejo, mečejo lopate stroja premog na tekoč trak, gosenice pa pomikajo stroj naprej. Pri poizkusu so se pokazale neke manjše napake stroja, ki jih je pa Ivaz takoj odpravil. Ivaz je na koncu tekočega traku stroja postavil rešetke, ki odstranjujejo prah od premoga, ki se natovarja direktno v vagonete.

Novo skonstruiran stroj nadomešča delo 60 rudarjev v eni izmeni. Stroj izkoplje v eni minuti, prenese, prečisti in

natovori 1000 kg premoga. »Kombajn«, kakor rudarji imenujejo Ivazov stroj, lahko koplje v širini rova. Lahko ga uporabljajo za prenos raznega materiala, za bagerovanje v lukah, kanalih in za druga podobna dela.

Izdelava »kombajna« je enostavna, vse dele lahko izdelajo naše tovarne.

Rudnik »Raduša« je dosegel letni plan

Delovni kolektiv rudnika »Raduša«, je proslavil svojo največjo delovno zmago v tretjem letu petletke: tekmujoč za visoko storilnost dela so rudarji »Raduše« 15. oktobra dva in pol meseca pred rokom in en in pol meseca pred dano obvezo dosegli letni plan proizvodnje.

Dopisujte v „Naše delo“

M. Iljin

Priroda in ljudje

ZGODOVINA RŽI

Na kabulskem trgu lahko proučujemo vso zgodovino rži. Tudi rž je doma iz Afganistana.

V svoji domovini rž nima nobenega ugleda. V Kabulu krmljuje z ržjo konje. Nihče je ne seje, nihče ne skrbi zanjo. Seje se sama. Niti imena nima svoje. Imenujejo jo »gendumdar«. Gendum je pšenica. Gendumdar pa je tisto, kar je med pšenico. Tako imenujejo rž zato, ker raste tu na poljih skupaj s pšenico. Raste kot plevel in velja za plevel.

A kako je to mogoče, da se rž sama seje? Seje se tako kakor vsak plevel, kakor na primer samosevec, ki prerašča naša polja. Zreli klas se osiplje in poseje tla okoli stebela. Ko pride čas za žetev pšenice, so polja že posejana z rženim zrnjem. Pred oranjem gredo ljudje na polje in ga pometajo kakor sobo, odmetavajo plevel. A ne da se tako lahko preganiti. Na tisoče zrn tiči skritih v zemlji. Ko prideš gledat polje, vidiš, da na njem spet ni zrasla pšenica, ampak mešanica pšenice in rži.

Kako pa je prišlo do tega, da je postala rž, ki je v svoji domovini le plevel, pri nas in v drugih deželah skoraj poglavito žito?

Ce hočemo to razumeti, moramo iti iz Kabula v gore.

Čim višje pridemo, tem hladneje je. Na gorah v višini 2500 metrov pšenice že ni več. Na poljih raste samo rž. Pšenica ne prenese mraza, pozebe, rž pa je odpornejša in ostane.

Prav isto se je zgodilo tudi pri nas na severu. Z juga je prišla pšenica. Skupaj z njo se je prithotapila tudi rž.

Človek je posejal obe. Pšenica je pozebla, rž pa se ni zgodilo nič. A kako je prišlo do tega, da se je krhka, osipajoča se rž spremenila v našo trdno, žetveno rž?

To se je zgodilo takole:

Med številnimi vrstami rži so v Afganistanu tudi trdne vrste. Na poljih rastejo skupaj pšenica, krhka in trdna rž. Ob žetvi je krhka rž že vsa na tleh.

Niti en njen klas ne pade pod srpom. Drugače je s trdno ržjo. Njeno klasje se ne osiplje, marveč stoji pokonci in ga hočeš nočeš požanjejo skupaj s pšenico. Tudi zmlatijo ju skupaj in nato spravijo zrnje skupaj v vreče.

Trdna rž se je opremila bolje, lokalneje kakor krhka. Ta se skriva pred ljudmi in ljudje jo odmetavajo. Trdna pa sama leze ljudem v roke, češ posejete tudi mene zraven!

Ko so odhajali poljedelci v gore ali na sever, je ostajala krhka rž doma; niso je jemali s seboj, saj vendar ne bodo pobirali s tal plevela! Jemali so s seboj pšenico. A v vrečah pšenice je tičala tudi trdna rž kot potnik brez voznega lista. Ko so prišli poljedelci v druge kraje, so tam sejali zrnje, ki so ga pripeljali s seboj. Tu pa je posegel vmes mraz in odbiral zrnje, ki so ga prinesli z juga — pšenico je ugonabljal, rž pa puščal.

Tako so morali ljudje jesti namesto belega pšeničnega kruha črn kruh iz plevela, iz rži.

Tu imamo še en zgled, kako so ljudje v prejšnjih časih spreminjali prirodo. Delali so na slepo. Sejali so pšenico, zrasla pa je rž.

SHOD RASTLIN

Druga za drugo so se vračale naše ekspedicije z vseh koncev sveta. In vsaka je pripeljala s seboj težak tovor v balah, kovčkih in zabojih.

Iz vsega sveta so prihajale rastline na konjih in velblodih, na vlakih in parnikih v Sovjetsko zvezo. Prihajale so celo družine rastlin — na primer ne ena sama vrsta repe, ampak na tucate rastlin z imenom »repa«, ne ena sama pšenica, ampak na sto in tisoče pšenice.

Iz Afganistana je prišlo sedem tisoč rastlin — poljskih, vrtnih in sadnih.

Iz Male Azije je prišlo z ekspedicijo profesorja Žukovskega deset tisoč rastlin — med njimi redke slive, češnje, orehi, smokve, melone.

Iz Južne Amerike je prišel iz Peruja, Bolivije, Čilea ves rod Solanum, po

nikdar slišali. Sedaj pa smo uvedli tudi take poskuse. Vršijo se v naši deželi na sto in sto poljih.

Tam, kjer ljudje spreminjajo geografijo, morajo delati tudi geografske poskuse.

Ti poskusi so taki: vsejejo na primer sto vzorcev pšenice na gori Aj-Petri na polotoku Krimu. Drugih sto prav takih vzorcev vsejejo prav tako na Krimu, pa ne na gori, marveč spodaj ob morju — v Nikitskem parku. Pogoji so na obeh krajih popolnoma enaki, tla so enaka in dolžina dneva je ista. Razlika je le v tem, da je na gori hladno, spodaj pa toplo.

Semena vzklijejo in učenjaki začno opazovati, kako pšenica raste, kje uspeva bolje in kje slabše. Tako dela pšenica izpit glede vročine in hlada. Prav tak izpit lahko napravimo tudi na severu, za tečajnikom, kjer so poleti dnevi znatno daljši kakor na Krimu. Sto vzorcev vsejejo na prostem, sto pa v rastlinjaku. Tudi tukaj so enaki vsi pogoji razen enega: v rastlinjaku je toplo, na prostem pa hladno. Tu dela pšenica izpit glede vročine in hlada pri dolgem dnevu.

Take skušnje morajo prebiti vse rastline, ki so prišle k nam iz daljnih dežel. In šele tedaj, ko napravijo izpit, jim lahko damo pravico bivanja in državljanstva v Sovjetski državi.

Na stotisoče rastlin je delalo skušnje, napravilo pa jih je le malo. Po izpitu je bilo treba pogosto ugotoviti, da niti ena rastlina določene vrste ni odgovorila na vsa vprašanja.

Neka rastlina je na primer častno prebila izpit glede odpornosti proti mrazu, padla pa je glede odpornosti proti boleznim.

Druga je sijajno premagala boleznin, a je pozebla že pri prvem mrazu.

Izpitni so bili težavni, vprašani je bilo mnogo. Rastline so padale druga za drugo kakor učenci, ki so vso zimo lezarili.

Kaj je bilo početi? Zaključek je mogel biti samo eden: če na vsem svetu ni najti ustrezne vrste, jo je pač treba ustvariti.

GEOGRAFSKI POSKUSI

Doslej smo poznali samo kemične in fizikalne poskuse, o geografskih nismo